

“Peranan dan Sumbangan Organisasi Bukan-Kerajaan (NGO) dalam Pendidikan dan Profesionalisme: Contoh dan Pengalaman Masyarakat Melayu/Islam Singapura”

Mukaddimah:

Dalam negara demokrasi modern, gabungan peranan pemerintah dan pihak awam bukan-pemerintah semakin dilihat penting dalam usaha-usaha yang dapat meningkatkan taraf kesejahteraan rakyat. Yang hanya membezakannya mungkin nisbah gabungan tersebut.

Bagi kebanyakan negara-negara yang membangun, satu aspek penting dalam pembangunan ialah pendidikan. Fungsi pendidikan secara umum, selain untuk memindahkan nilai dan ketamaddunan dari generasi masa lalu kepada generasi masa depan, juga bagi menyediakan anak-anak dengan kemahiran vokesyenal yang membolehkan mereka mencari nafkah dengan usaha-usaha sendiri, atau berdikari. Dalam hal ini aspek profesionalisme akan menjadi satu keperihatinan penting kerana ia menentukan sejauh mana luasnya bidang pekerjaan yang boleh diusahakan dan sejauh mana kualiti pekerjaan itu dihasilkan.

Usaha berat ini tentu tidak boleh disempurnakan seluruhnya oleh pemerintah. Oleh itu peranan organisasi bukan-pemerintah (*non-governmental organisations*, ringkasnya NGO) adalah penting.

Sebuah NGO ialah sebuah organisasi yang bukan organisasi pemerintah, iaitu sama ada tidak dibentuk oleh pemerintah atau bukan berada dalam penguasaan pemerintah. Dalam pengertian yang terakhir ini agak sukar untuk mendapatkan organisasi yang benar-benar bebas daripada penguasaan pemerintah, kecuali mungkin parti-parti politik pembangkang. Disebabkan dasar sesetengah negara, termasuk Singapura, yang mahukan perkhidmatan kebajikan dikendalikan sebahagian besarnya oleh organisasi-organisasi persendirian di luar pemerintah, seperti organisasi sosial dan kebajikan sukarela (atau *voluntary welfare organisations*, ringkasnya VWO), sebahagian peruntukan belanjawan bagi tujuan itu ditampung atau dibiayai oleh pemerintah yang atas sebab itu telah mengenakan beberapa syarat atau peraturan. Namun, selain penguasaan pemerintah yang demikian itu, ciri-ciri NGO organisasi demikian mungkin masih dapat bertahan.

Terdapat beberapa jenis kegiatan yang biasanya dijalankan oleh NGO. Selain daripada VWO yang menjalankan kerja dan khidmat sosial dan kebajikan, terdapat juga NGO yang memberi tumpuan kepada sesuatu aspek yang sifatnya khusus (*specific*) seperti memberi perhatian kepada pemeliharaan alam semulajadi, penjagaan hak wanita, kumpulan-kumpulan yang mengemukakan pandangan-pandangan alternatif dalam hal-hal yang menjadi maslahat ataupun kepentingan umum. Biasanya NGO begini dirujuk sebagai kumpulan atau masyarakat sivil (*civic societies*). Di Barat, kehadiran *civic societies* dianggap sebagai prasyarat ataupun petanda wujudnya gerakan demokrasi yang sihat.

Di kalangan organisasi-organisasi Melayu/Islam yang ada di Singapura, Majlis Ugama Islam Singapura (MUIS) ialah contoh organisasi bukan NGO, tetapi sebuah badan berkanun yang dibentuk pemerintah setelah Parlimen Singapura meluluskan Akta Pentadbiran Hukum Islam (*Administration of Muslim Law Act*, singkatannya AMLA).¹ MUIS diletakkan di bawah sebuah kementerian dan menerima peruntukan belanjawan daripada pemerintah. Bagi Yayasan Mendaki (YM) pula, meskipun dibentuk dari satu resolusi sebuah konvensyen masyarakat, tetapi mempunyai sebuah Lembaga Pengarah yang dipengerusikan seorang menteri dan mendapat bantuan kewangan yang tetap daripada pemerintah. Bagaimanapun, keanggotaan YM datang daripada beberapa NGO Melayu/Islam yang utama selain daripada beberapa orang anggota pengasas individu. Beberapa program YM telah dijalankan sebagai usahasama dengan beberapa NGO yang menjadi kerabatnya (dipanggil anggota institusi, atau *institutional members*). Atas sebab-sebab itu YM dapat digolongkan sebagai sebuah NGO.

Kecuali Lembaga Biasiswa Kenangan Maulud (LBKM) yang kegiatannya fokus memberikan bantuan kewangan berupa dermasiswa kepada pelajar-pelajar Melayu/Islam daripada keluarga berpendapatan rendah meneruskan pengajian mereka, dan beberapa NGO yang menumpukan kegiatan di bidang khusus seperti bahasa dan kesusastraan (contohnya Angkatan sasterawan '50, singkatannya Asas '50) ataupun kebudayaan dan kesenian (contohnya Sriwana dan Perkumpulan Seni), kebanyakan NGO Melayu/Islam yang lain menjalankan kegiatan-kegiatan yang bercampur-campur di antara sosial, kebajikan, kebudayaan, dakwah dan pendidikan.² Di kalangan beberapa NGO yang menjalankan kegiatan-kegiatan bercorak sosial dan kebajikan itu pula, sebahagian besarnya menerima sumbangan kewangan daripada pemerintah berupa geran

tahunan ataupun geran bagi sesuatu projek yang diiktiraf. Di antara projek-projek yang boleh mendapatkan bantuan kewangan pemerintah itu termasuklah mengendalikan rumah-rumah kebajikan ataupun rumah-rumah peralihan.³ Dalam menerima bantuan kewangan pemerintah itu, NGO-NGO tersebut perlu memenuhi syarat-syarat dan peraturan-peraturan yang dikenakan, tetapi mereka bebas dalam aspek-aspek kegiatan yang lain.

Dalam kertaskerja ini kriteria yang dipakai bagi menggolongkan organisasi-organisasi sebagai NGO adalah bersifat umum dan tidak ketat. Kecuali MUIS yang dibentuk pemerintah, organisasi-organisasi Melayu/Islam yang lain dapat diterima untuk digolongkan sebagai NGO. Disebabkan tema perhimpunan ini berkisar di aspek pendidikan dan profesionalisme, tumpuan hanya diberikan kepada beberapa NGO yang didapati memberikan tumpuan yang besar dan konsisten di bidang-bidang pendidikan dan profesionalisme yang dimaksudkan. Kertaskerja ini akan mengemukakan contoh beberapa usaha secara kolektif beberapa NGO Melayu/Islam yang utama di Singapura dalam melaksanakan peranan dan sumbangannya masing-masing dalam pendidikan dan profesionalisme, serta menganalisis faktor-faktor yang mempengaruhi keberkesanannya usaha-usaha tersebut.

Sepintas lalu perkembangan masyarakat Melayu/Islam Singapura pasca-merdeka:

Singapura mencapai kemerdekaannya setelah keluar dari persekutuannya dengan Malaysia pada 9 Ogos, 1965. Dua cabaran utama yang dihadapi Singapura ialah mempastikan penakatannya terutama di bidang pembangunan ekonomi, dan pembentukan sebuah negara-bangsa (*nation-state*) yang rakyatnya dari pelbagai kaum boleh hidup sebagai sebuah masyarakat Singapura yang rukun dan bersatu-padu.

Dua langkah utama telah diambil Singapura ketika itu, pertama, melakarkan penyusunan semula dalam struktur ekonominya untuk menjadi sebuah ekonomi perindustrian, kedua, meneruskan dasar berbilang kaum (*multi-racialism*) yang memberikan layanan yang sama kepada bahasa dan budaya semua kumpulan etnik.

Dua masalah besar dalam melangkah ke ekonomi perindustrian ialah ketiadaan sumber-sumber alam dan bagaimana mendapatkan pelaburan terutamanya daripada pelaburan asing. Ketiadaan

sumber itu mendorong pemerintah untuk memanfaatkan satu-satunya aset yang Singapura miliki, iaitu sumber manusianya. Sumber manusia ini mesti diberikan pendidikan dan kemahiran yang relevan dengan keperluan menjalankan pekerjaan yang berkaitan dengan perindustrian terutamanya di bidang pengajian sains, matematik dan teknikal atau penggunaan teknologi modern. Tarikan kepada pelaburan asing datang dari penyediaan prasarana yang menjamin pekerjaan perindustrian dapat berjalan licin dan membawa pulangan yang sewajarnya (di samping insentif-insentif lain). Ini termasuklah adanya tenaga kerja yang terlatih dengan pelajaran dan kemahiran yang diperlukan dalam dunia perindustrian serta memiliki sikap bekerja yang betul.

Semua keperluan ini menjadi faktor utama pemerintah membuat perubahan dalam dasar pendidikan bagi tujuan menyediakan dunia perindustrian dengan para graduan yang terlatih dan berkemahiran.

Kemudian selepas mencapai kemajuan dalam tahap pertama perindustriannya, Singapura mengorak langkah kepada ‘revolusi perindustrian’ kedua dengan menekankan kepada aspek perindustrian berteknologi tinggi serta penekanan kepada memajukan sektor perkhidmatan yang menjadi semakin penting dalam struktur ekonomi Singapura yang baru. Selain mengekalkan taraf sebagai negara utama dalam sektor pelabuhan kapal, lapangan udara, Singapura juga berusaha ke arah menjadi pusat kewangan, komunikasi dan kepakaran kesihatan. Semua ini memerlukan tenaga kerja yang berkemahiran tinggi dan profesionalisme sebagai daya tarikan penting. Fokus kepada menyusun semula struktur pendidikan Singapura menjadi semakin diutamakan di mana unsur-unsur menggunakan dayafikir, kreativiti dan gagasan pembelajaran sepanjang hayat semakin dimajukan.

Dasar berbilang kaum yang diteruskan oleh pemerintah bermakna tidak ada layanan istimewa akan diberikan kepada mana-mana pihak dalam memperoleh pekerjaan, perjawatan dan dalam mobiliti sosial secara umum. Amalan meritokrasi diperkenalkan menyokong dasar berbilang kaum sebagai cara terbaik mengelakkan berlakunya sikap memihak kepada sesuatu kumpulan etnik atau pihak-pihak tertentu dalam masyarakat. Dengan meritokrasi, sekurang-kurangnya secara teori, kelayakan seseorang ditentukan berdasarkan kebolehannya. Dasar berbilang kaum yang memberi layanan yang sama kepada semua kumpulan etnik, dan amalan meritokrasi yang

menentukan kelayakan berdasarkan kebolehan menuntut setiap orang di Singapura memanfaatkan peluang-peluang mendapatkan pendidikan dan latihan kemahiran yang ada ke tahap setinggi yang mungkin sebagai persediaan untuk masuk ke pertandingan terbuka dalam bidang pekerjaan dan perjawatan.

Masyarakat Melayu/Islam yang harus menyertai langkah membangun Singapura modern berhadapan dengan cabaran besar kerana berada dalam kedudukan sosioekonomi yang rendah berbanding dengan kumpulan etnik lain, terutamanya dengan orang-orang Cina.

Misalnya, di tahun-tahun awal selepas mencapai kemerdekaan, sebahagian besar orang-orang Melayu (40 peratus) didapati tidak mempunyai pendidikan, dan hanya 24.4 peratus sahaja daripada jumlah penduduk Melayu yang berdaftar sebagai pelajar-pelajar sepenuh masa. Dari segi pekerjaan pula, 30.3 peratus orang-orang Melayu bekerja dengan pemerintah atau badan-badan berkanun, 60.5 peratus bekerja dengan firma-firma persendirian ataupun orang-orang persendirian, 0.3 peratus bekerja sendiri, manakala 9.3 peratus merupakan pekerja-pekerja keluarga tidak bergaji.⁴ Sebahagian besar orang-orang Melayu ketika itu tinggal di kawasan-kawasan kampung seperti di Geylang Serai dan di beberapa petempatan Melayu seperti Jalan Eunos, di Pasir Panjang, dan di Sembawang. Terdapat juga orang-orang Melayu yang tinggal di ‘pulau-pulau selatan’ iaitu pulau-pulau di selatan tanah besar Singapura. Profil ini bermakna orang-orang Melayu sangat bergantung kepada makan gaji dan berada dalam pekerjaan-pekerjaan bergaji rendah. Tahap pendidikan mereka yang rendah menyebabkan sukar bagi orang-orang Melayu menembusi bidang ekonomi dan perkhidmatan awam yang amat sengit persaingannya.

Jadi, berlaku satu lingkaran musibah mengaitkan pencapaian rendah dalam pendidikan dan kemahiran dengan pekerjaan bertaraf rendah dengan gaji yang rendah, dengan kemiskinan, dengan masalah-masalah sosial yang lain.

‘Masalah Melayu’ ini sebenarnya sudah disedari di kalangan elit Melayu/Islam sejak sebelum kemerdekaan lagi. Ramai yang sedar bahawa bidang pendidikan merupakan kunci mengeluarkan masyarakat Melayu/Islam dari lingkaran musibah. Usaha-usaha telah dilanjutkan selepas merdeka terutama melalui beberapa seminar dan konvensyen yang membahaskan masalah-masalah utma

masyarakat Melayu/Islam terutamanya di bidang sosial, ekonomi dan pendidikan. Sebahagian daripada hasil perhimpunan tersebut ialah pembentukan beberapa organisasi Melayu/Islam yang dimaksudkan bagi bergerak ke arah meningkatkan keupayaan anak-anak Melayu di bidang pendidikan dan latihan-latihan kemahiran dan profesionalisme sebagai usaha kolektif mengangkat tahap kemajuan masyarakat Melayu/Islam. Pembentukan organisasi seperti LBKM, YM dan terakhir sekali Angkatan Karyawan Islam (*Association of Muslim Professionals*, singkatannya AMP) merupakan di antara contoh-contohnya.

Hasil daripada usaha panjang dan konsisten yang mengambil pendekatan bantudiri⁵ itu kian membawa hasil. Bukan sahaja sikap ibubapa Melayu/Islam terhadap pendidikan anak-anak mereka telah menjadi semakin positif, perangkaan-perangkaan terakhir juga menunjukkan anak-anak Melayu/Islam telah mencapai kemajuan yang besar dan pesat dalam pendidikan. Hari ini 70 peratus pelajar-pelajar Melayu/Islam lulus bahasa Inggeris di peringkat 'O' berbanding dengan hanya 25 peratus pada tahun 1982, iaitu tahun pembentukan YM. Purata pendapatan keluarga Melayu/Islam meningkat berganda daripada \$896 (1980) kepada \$2,040 (2000). Kini terdapat pertambahan tiga kali ganda orang-orang Melayu/Islam di kedudukan profesional, teknikal dan pengurusan, iaitu daripada 6.8 peratus (1980) kepada 23.4 peratus (2000). Ini membawa kepada tambahan lapan kali kepada bilangan orang Melayu/Islam dalam kelas menengah daripada 8.3 peratus (1980) kepada 65 peratus (2000). Berdasarkan kajian mengenai prestasi di bidang Matematik dan Sains, murid-murid Melayu di Menengah 2 didapati setanding dengan rakan-rakan sebaya mereka dari negara-negara seperti Netherlands dan Belgium dalam Matematik. Murid-murid Melayu di Primari 4 dan Menengah 2 berada pada kedudukan lebih tinggi daripada purata antarabangsa bagi Matematik dan Sains, dan murid-murid Melayu/Islam di Menengah 2 menunjukkan prestasi lebih tinggi daripada rakan-rakan sebaya mereka dari Amerika Syarikat, Sweden dan Israel dalam Matematik.⁶

Profil NGO Melayu/Islam:

Lembaga Biasiswa kenangan Maulud (LBKM):

LBKM ialah sebuah badan yang menumpukan usaha mengumpulkan dana dari sumbangan orang ramai yang kemudiannya diagihkan sebagai biasiswa kepada para pelajar di semua peringkat, dari sekolah rendah hingga ke pos-siswazah. Pengumpulan dana dan pengagihannya sebagai biasiswa dibuat bersempena sambutan Maulidur Rasul sebagai satu langkah menterjemah dan menghayati anjuran Nabi Muhammad s.a.w. supaya umat Islam mencari dan meningkatkan ilmu.

Visi LBKM ialah ‘ke arah pembentukan masyarakat Islam yang berbudaya ilmu’, manakala misinya ialah ‘membantu pelajar-pelajar yang memerlukan bantuan kewangan dalam usaha mereka mencapai kecemerlangan akademik dan intelektual seperti yang dianjurkan oleh junjungan kita Nabi Muhammad s.a.w.’

Idea pembentukan LBKM tercetus daripada kesedaran mahu melakukan secara kolektif sesuatu yang positif kepada masyarakat, terutamanya demi manfaat generasi akan datang, daripada kerjasama yang terjalin di antara beberapa organisasi Melayu dalam rangka usaha menyambut Maulud Nabi Muhammad s.a.w. Dalam satu perjumpaan pada 23 Jun 1963 yang dihadiri oleh para perwakilan daripada 95 organisasi Islam seluruh Singapura, Syed Ali Redha Alsagoff, pengasas LBKM, telah mencetuskan idea pembentukan sebuah dana bagi membiayai pendidikan anak-anak dari keluarga yang berpendapatan rendah. Saranan yang mendapat sokongan mereka yang hadir telah diikuti dengan pembentukan sebuah Jawatankuasa Sementara Dana Biasiswa Kenangan Maulud yang kemudiannya berubah menjadi sebuah Jawatankuasa Tetap yang ditugaskan bagi menaja pembentukan sebuah badan rasmi. Sebuah Konvensyen Pertubuhan-Pertubuhan Islam telah dianjurkan pada 22 Ogos 1965, dan status Jawatankuasa Tetap itu telah diangkat menjadi sebuah Lembaga, iaitu Lembaga Biasiswa Kenangan Maulud, atau singkatannya LBKM. Di bawah kepimpinan pengasasnya Syed Ali Redha Alsagoff, Peguam Negara Singapura ketika itu, Dr Ahmad Ibrahim telah diamanahkan bagi mengetuai Jawatankuasa Khas menggubal perlembagaan LBKM. NGO ini telah dirasmikan pembentukannya pada 17 Februari 1966.⁷

Asas pembentukan LBKM ialah pendidikan, dan asas ini telah menjadi isu utama didebatkan dalam konvensyen 1965 itu. Kesatuan aspirasi diluahkan oleh para perwakilan yang hadir tentang bagaimana pendidikan yang lengkap boleh menjamin kehidupan yang sempurna, sambil menyeru agar masyarakat Melayu di Singapura diberikan segala kemudahan untuk bersaing. Menyedari bahawa salah satu kepincangan yang dihadapi oleh sebahagian besar masyarakat Melayu ialah kemampuan untuk membiayai pengajian tinggi di dalam dan di luar negeri, seoprang peserta konvensyen telah merumuskan sentimen orang-orang Melayu ketika itu menerusi ucapannya seperti berikut:

"Keadaan orang Melayu pada hari ini bolehlah diakui jauh ketinggalan dalam banyak lapangan hidup, termasuk kelemahan anak bangsa dalam bidang pendidikan. Marilah kita mengingat kembali bahawa Tuhan akan mengangkat darjah bangsa yang berilmu. Kita harus insaf akan kekurangan kita, dan keinsafan itu haruslah mendorong kita bersikap dan bertindak saling bantu membantu agar dapat memberi kesan yang amat mendalam dari sambutan maulud yang kita adakan pada tiap-tiap tahun. Inilah masanya kita menghapuskan pasif, berpeluk tubuh dengan membiarkan potensi dan naluri kebijaksanaan yang ada pada anak-anak muda kita terbiar sementara anak-anak masyarakat lain berlumba-lumba merebut peluang."⁸

LBKM mula mengeluarkan biasiswa sulungnya pada tahun 1966 kepada 18 pelajar (4 peringkat universiti biasa, 2 pengajian tinggi ukhrawi, 1 pelajar peringkat STP, dan 11 peringkat menengah) yang termasuk seorang pelajar bukan Islam. Jumlah peruntukan yang dikeluarkan hanya \$3,900. Bilangan penerima dan jumlah peruntukan itu telah terus bertambah dari tahun ke tahun. Pada tahun 2004, jumlah penerima biasiswa LBKM ialah 754 orang dengan peruntukan sebanyak \$546,108. Sepanjang 40 tahun sejak penubuhannya, LBKM telah mengeluarkan biasiswa kepada 11,152 pelajar dan membelanjakan \$7,295,384 bagi tujuan tersebut. Usaha LBKM ini bukan sahaja telah membantu membesarkan saiz kumpulan bakat dalam masyarakat, malah sebahagian daripada bakat-bakat yang dibantu itu telah berjaya dalam kebanyakan kerjaya profesional masing-masing. Sebahagian daripada mereka itu telah kembali aktif berkhidmat kepada masyarakat.⁹

Prinsip utama kutipan dana LBKM ialah mengumpulkan dana daripada derma orang ramai bersempena sambutan maulud. Usaha merayu sokongan orang ramai dilakukan sepanjang tahun tetapi diperhebat menjelang bulan-bulan sambutan maulud. Kerjasama telah didapatkan daripada organisasi-organisasi yang lain, masjid-masjid dan firma-firma perniagaan bagi menyalurkan sebahagian pendapatan masing-masing ke dana ini. Derma daripada orang perseorangan turut diperolehi. Acara tahunan Hari Bendera LBKM juga diadakan sebagai satu cara mengutip dana. Penyumbang terbesar kepada dana LBKM sejauh ini ialah daripada Majlis Ugama Islam Singapura (MUIS) yang menyalurkan peruntukan tahunan yang tetap bagi tujuan biasiswa untuk diselenggarakan LBKM.

Langkah memanfaatkan sambutan maulud sebagai usaha kolektif masyarakat Melayu Islam berdikari membangunkan potensi ilmu anak-anak mereka telah dipuji oleh Profesor Syed Hussain Alatas sebagai satu-satunya cara kreatif dan positif yang diketahuinya yang pernah dibuat oleh mana-mana masyarakat Islam dalam menghayati makna sambutan maulud.

Satu lagi keistimewaan LBKM ialah keanggotaanya yang meliputi perwakilan daripada pelbagai golongan dalam masyarakat Melayu Islam termasuk organisasi-organisasi sosial dan kebajikan, kumpulan-kumpulan kebudayaan, badan persuratan, kesatuan guru, kumpulan belia, perwakilan masyarakat India Muslim dan Arab, malah kumpulan politik seperti Biro Ehwal Melayu Parti Tindakan Rakyat (PAP) dan Pertubuhan Kebangsaan Melayu Bersatu (PKMS).

Meskipun terus berjaya melaksanakan tanggungjawabnya, LBKM tetap berhadapan dengan cabaran dalam persaingan mendapatkan dana terutama dalam usahanya untuk "kekal sebagai institusi unggul pengagih bantuan kewangan bagi anak-anak kita meneruskan pelajaran mereka." Hakikat bahawa usaha ini telah masuk 40 tahun membuktikan kekuatan azam bukan sahaja di kalangan kepimpinan LBKM, tetapi azam masyarakat keseluruhannya dalam menyokong usaha bantudiri sebuah NGO yang diterima sebagai memenuhi aspirasi seluruh anggota masyarakat Melayu/Islam.

PERDAUS:

Nama PERDAUS berupa akronim daripada ‘pergerakan dakwah Singapura’ yang merupakan tujuan asal pembentukannya di sekitar awal 1960an. Sesuai dengan perkembangan semasa, perubahan telah dibuat terutama mulai awal 1990an menjadikan badan ini sebuah gerakan dakwah semasa bertujuan menyediakan program pendidikan yang penuh kepada masyarakat Singapura seluruhnya dengan memakai pendekatan ‘bukan hanya Melayu, bukan hanya Muslim, bukan hanya rakyat Singapura.’

Visi PERDAUS ialah ‘gerakan dakwah semasa’, manakala misinya ialah ‘bersama menerajui kecemerlangan ummah.’

Sejarah pembentukan PERDAUS bermula bagi memenuhi keperluan mewujudkan sebuah wadah yang dapat menggerakkan dakwah secara terurus dan sistematis dengan memanfaatkan kehadiran ramai pelajar-pelajar yang mengikuti banyak kelas-kelas agama bagi orang-orang dewasa sepanjang 1950an dan terutamanya di awal 1960an. Untuk tujuan itu PERDAUS telah ditubuhkan memakai nama ‘Persatuan Pelajar-Pelajar Agama Dewasa Singapura’ di bawah pimpinan Ustaz Embek Ali dan atas nasihat Kiayai Haji Muhammad Fadhullah Suheimi, seorang alim terkenal di Singapura ketika itu.

Di peringkat awalnya, PERDAUS aktif dalam program-program membasmikan buta huruf, menyediakan kursus-kursus kaedah berdakwah, kursus-kursus bimbingan rumahtangga sebagai langkah menyediakan pasangan-pasangan yang akan berkahwin dengan kemahiran kehidupan berkeluarga, dan usaha dan tindakan dalam melawan ajaran-ajaran sesat. Dengan kemasukan ramai golongan profesional muda terutama sejak 1990an, pembaharuan dalam menterjemahkan makna dakwah sesuai dengan keperluan semasa telah dilakukan dan badan itu mula meluaskan bidang khidmatnya dengan penekanan kepada pendidikan dari peringkat anak-anak ke peringkat belia dan dewasa, serta pembangunan sumber manusia melalui penerapan kemahiran-kemahiran yang diperlukan bagi mencapai keberkesanannya dalam melaksanakan tanggungjawab dakwah seseorang.

Di antara program pendidikan PERDAUS yang popular ialah program pembangunan ibubapa dan anak-anak. Dalam aspek ini badan ini telah membentuk IYAD sebagai pusat yang menyediakan khidmat jagaan anak-anak dalam usia 2-6 tahun, dan khidmat jagaan pelajar-pelajar yang berusia 7-14 tahun. Bermula sejak 1993, badan ini kini menyelenggarakan 3 pusat IYAD. Di antara tumpuan IYAD ialah menyediakan kurikulum dan sekitaran yang dapat memberikan setiap anak peluang-peluang untuk membesar dalam sekitaran pembelajaran yang merangsangkan. Contoh kurikulum bersepadunya meliputi aspek bahasa (Melayu, Inggeris dan Mandarin), konsep-konsep matematik, musik dan pergerakan, lukisan dan kraftangan, pembelajaran berasas komputer, penerokaan sains, pendidikan moral, kemahiran membaca dan penulisan kreatif. Tujuan pokoknya ialah mempastikan anak-anak mendapat pendedahan yang sebaik-baiknya bagi penyemaian minat dan nilai-nilai yang betul bagi proses pembelajaran masa depan mereka. Bagi mencapai keberkesanan dalam pembelajaran, ibubapa turut dilibatkan dalam program IYAD melalui pembentukan kumpulan sokongan ibubapa yang dipanggi FOI (*Family of Iyad*).

Usaha membangunkan belia sebagai aset dalam masyarakat dijalankan menerusi pembentukan "Saff" sebagai satu struktur untuk mendekati (*outreach*) dan membangunkan belia-belia dengan kemahiran yang diperolehi melalui pengalaman kehidupan di luar rumah yang akan berguna bukan sahaja untuk pembangunan diri sendiri tetapi juga dalam proses melaksanakan peranan kepimpinan. Kumpulan yang menjadi sasaran ialah belia-belia di lingkungan umur 10-25 tahun. Saff menjalin kerjasama dengan hampir semua madrasah sepenuh masa, dengan beberapa sekolah, dan dengan pertubuhan-pertubuhan pelajar Islam di politeknik dan universiti. Kerjasama ini dijalin dengan Saff bertindak sebagai perunding bagi badan-badan belia itu dalam menganjurkan latihan-latihan bagi menyediakan kemahiran-kemahiran asas dalam kegiatan luar serta dalam sesi-sesi membina pasukan (*team building*) dan sifat-sifat kepimpinan untuk menjadi ketua-ketua projek. Satu pencapaian Saff ialah menerbitkan buku '*Boy Meets Tekong*', yang berupa panduan kepada belia-belia Islam melaksanakan tanggungjawab agama yang asas ketika menjalani perkhidmatan negara. Buku ini juga menyumbang kepada memberi maklumat berguna kepada rakan-rakan (dan pegawai-pegawai) bukan Islam memaham keperluan agama para pelatih beragama Islam yang sekaligus mengelakkan salahfaham dan prasangka dalam kehidupan sebuah masyarakat majmuk.

Sesuai dengan tujuan asalnya, PERDAUS masih terus melaksanakan peranan menyediakan pendidikan agama terutama untuk golongan anak-anak yang tidak belajar sepenuh masa di madrasah-madrasah penuh. Dalam aspek ini PERDAUS menawarkan struktur pendidikan agama yang meliputi dari peringkat tadika hingga ke peringkat menengah, menggunakan premis di masjid-masjid ataupun di bangunan-bangunan lain.

Yayasan Mendaki (YM):

Yayasan Mendaki merupakan sebuah badan bantudiri yang bertujuan membuat usaha-usaha bagi meningkatkan taraf pendidikan anak-anak Melayu/Islam sebagai langkah mempercepat proses penyertaan masyarakat Melayu/Islam dalam arus utama pembangunan negara memandangkan pendidikan ialah prasyarat utama bagi mobiliti sosial. Dengan tujuan itu YM menumpukan kepada usaha-usaha mengadakan kelas-kelas bimbingan kepada murid-murid Melayu di peringkat rendah dan menengah, menawarkan bantuan kewangan (dalam bentuk biasiswa dan pinjaman pelajaran) bagi pengajian tinggi, usaha mendorong ibubapa supaya mengambil peranan yang lebih aktif kepada pendidikan anak-anak mereka, serta mengadakan majlis-majlis mengiktiraf kejayaan anak-anak Islam yang berjaya mendapatkan keputusan-keputusan cemerlang di akhir fasa pengajian mereka.

Misi YM ialah ‘memandu, memberi kuasa dan meletakkan kedudukan masyarakat Melayu/Islam di barisan hadapan kecemerlangan’ (*to navigate, empower and position the malay Muslim community at the forefront of excellence*).

Sejarah pembentukan YM. Di sebalik usaha berpanjangan memajukan pendidikan anak-anak Melayu/Islam, masyarakat Melayu/Islam telah dikejutkan dengan pendedahan daripada Banci Penduduk Singapura 1980 mengenai perangkaan prestasi Melayu yang masih jauh rendah dalam aspek pendidikan dan sosioekonomi berbanding dengan pencapaian kaum-kaum lain. Perdana Menteri Lee Kuan Yew sendiri telah menakrifkan kesukaran-kesukaran pendidikan orang-orang Melayu sebagai satu masalah nasional yang memerlukan tindakan-tindakan dari pemerintah bagi membantu memperbaiki prestasi pendidikan orang-orang Melayu. Pendedahan ini diikuti dengan semua AP Melayu/Islam pemerintah melancarkan usaha bagi mendapatkan kerjasama dengan

beberapa NGO Melayu/Islam yang utama, diikuti dengan pembentukan MENDAKI (akronim bagi Majlis Pendidikan Anak-Anak Islam) pada 10 Oktober 1981. Pembentukan YM telah diikuti dengan pelancaran Skim Tuisyen MENDAKI. Pada Mei 1982, Kongres Pendidikan MENDAKI telah diadakan, dirasmikan sendiri oleh PM Lee. Kemudian pada 10 Oktober 1982 badan bantudiri itu telah secara rasmi didaftarkan sebagai Yayasan MENDAKI dengan Dr Ahmad Mattar sebagai Pengurusnya. Pada Mei 1989 pula, Kongress MENDAKI II telah dilangsungkan, diikuti dengan peluasan bidang kerjanya, kini mencakup aspek pembangunan sosial dan ekonomi. Sejajar dengan langkah itu akronim MENDAKI telah berubah menjadi ‘Majlis Pembangunan Masyarakat Islam Singapura.’

Pembentukan YM merupakan satu langkah besar kepada menjalin sinergi di antara pemerintah dan masyarakat Melayu/Islam. Perkembangan ini dianggap satu fasa baru yang signifikan kerana bukan sahaja pemerintah mengakui masalah Melayu, tetapi menjadikannya alasan kuat untuk lebih aktif membantu menghuraikannya. Dengan itu nafas baru diperolehi dalam bentuk komitmen aktif pemerintah terhadap satu usaha panjang yang telah bertahun-tahun dilakukan oleh badan-badan Melayu/Islam secara sendirian. Penyertaan pemerintah ini juga selain daripada dalam bentuk memberikan sumbangan kewangan yang tetap, dan penggunaan kemudahan mengutip dana menerusi pemotongan dari sumber pendapatan (menerusi skim Dana Pembinaan Masjid dan Mendaki, atau *Mosque Building and Mendaki Fund*, singkatannya MBMF)¹⁰, turut membantu ‘membuka pintu-pintu’ yang sebelum ini agak tertutup dalam hubungan Melayu dan kumpulan bukan Melayu (khasnya kumpulan korporat dan para peniaga) seperti peluang-peluang pekerjaan dalam sektor perbankan dan kewangan.

Dengan perantaraan beberapa NGO yang menjadi anggota kerabatnya, dan lembaga-lembaga lain seperti masjid-masjid, YM berusaha menembusi golongan masyarakat di lapisan 30 peratus di bawah yang dianggarkan berjumlah 34,000 keluarga. Di antara tujuan utamanya ialah bagi memastikan golongan ini dapat melihat nilai ataupun harga pendidikan dan mengatasi masalah ‘lingkar kemiskinan’.

Angkatan Karyawan Islam (AMP):

AMP ditubuhkan dengan tujuan memainkan peranan utama dan aktif dalam pembangunan dan transformasi jangka panjang orang-orang Melayu/Islam Singapura untuk menjadi sebuah masyarakat yang dinamik dan mengambil tempatnya dengan megah dalam sebuah masyarakat Singapura yang lebih besar. Misi ini dicapai dengan memberi tumpuan kepada bidang pendidikan, latihan dan pembangunan sosial dengan sokongan kuat di bidang kajian.

AMP didaftarkan sebagai sebuah badan pada 10 Oktober 1991, susulan dari satu usul yang diluluskan dalam Konvensyen Kebangsaan Karyawan Melayu Islam Singapura Yang Pertama yang berlangsung pada 6-7 Oktober 1990, dihadiri sekitar 500 karyawan. Para karyawan di konvensyen itu mahukan supaya dipercepatkan kadar usaha meningkatkan kedudukan sosioekonomi masyarakat Melayu/Islam. Di kalangan mereka, terdapat suara-suara yang mengkritik YM sebagai sebuah badan yang tidak dapat bebas mengetengahkan aspirasi sebenar masyarakat Melayu/Islam kerana penyertaan AP-AP Melayu/Islam dari parti pemerintah (PAP) dalam pimpinan badan tersebut yang menyebabkan ‘tangan mereka agak terikat.’ Para karyawan itu menawarkan kesediaan memberi khidmat mereka menerusi sebuah badan ‘bebas’. Cabaran tersebut disambut baik pihak pemerintah sambil menyarankan mereka membentuk sebuah badan lain, tanpa AP-AP pemerintah, bagi menyaingi YM, yang hasil keseluruhannya akan dapat memberi kemajuan dan manfaat lebih besar kepada masyarakat Melayu/Islam itu sendiri. Sebagai tanda restunya itu, pemerintah telah membuat komitmen menaylurkan sebahagian dana menerusi skim MBMF disalurkan kepada AMP sebagai bantuan kewangan bagi NGO baru itu melaksanakan kegiatan-kegiatannya.

Sasaran utama kegiatan AMP ialah kumpulan kurang berjaya (*disadvantages*) dalam masyarakat Melayu/Islam. Dengan itu kebanyakan program-program AMP bertumpu kepada memberikan khidmat kemasyarakatan yang tujuan utamanya membantu mengukuh dan memantapkan struktur kekeluargaan golongan tersebut sebagai langkah keluar dari lingkaran kemiskinan. Di antara program-program di bawah skim ini termasuklah skim ‘mengangkat keluarga berpendapatan rendah’, membangun bakat dan potensi belia, bimbingan dan nasihat (counselling) kepada pasangan muda, bengkel keibubapaan, membangun kemahiran membaca anak-anak dan

sekeluarga. Program latihan dan pendidikan diberikan terutamanya kepada pekerja-pekerja Melayu yang tidak berkemahiran ataupun berkemahiran rendah bagi meningkatkan kemahiran masing-masing untuk berpeluang mendapatkan pekerjaan yang menawarkan gaji yang lebih lumayan, ataupun kepada pekerja-pekerja yang terjejas akibat kelembapan ekonomi supaya lebih bersedia menghadapi perubahan dalam struktur ekonomi.

Seperti juga YM, teras program AMP masih di bidang pendidikan sebagai usaha membantu pelajar-pelajar Melayu mencapai kecemerlangan pendidikan dan kemajuan sosial. Di antara program-program utama di bidang ini ialah membangun kurikulum pra-sekolah, dan berikutnya mengendalikan beberapa pusat pra-sekolah sama ada secara sendirian ataupun menerusi kerjasama dengan masjid-masjid. Satu lagi usaha ialah membangunkan siri ‘Learning Kit’ bertujuan memudahkan ibubapa menyemai semangat belajar sepanjang hayat di rumah dan di kalangan keluarga. Skim ini membekalkan ibubapa dengan pengetahuan dan kemahiran terkini untuk mengasuh anak-anak mereka dari sejak awal usia dan membina sekitaran rumah yang merangsang pembelajaran. AMP juga menganjurkan beberapa projek yang ada kaitan dengan dunia niaga, misalnya Projek ‘*Micro-Business*’ yang bertujuan memajukan minat dan semangat keusahawanan di kalangan masyarakat Melayu/Islam. Badan ini juga mempunyai cabang kajiannya, RIMA,¹¹ yang menjalankan beberapa projek kajian yang ada kaitan dengan bidang pendidikan dan sosial yang relevan dalam rangka kerja AMP.

Rumusan:

Usaha berterusan yang dijalankan oleh NGO Melayu/Islam di Singapura dalam bidang pendidikan terutama dalam dua dekad yang terakhir ini telah menampakkan tanda-tanda kejayaan yang memberangsangkan. Terdapat peralihan yang ketara dalam sikap masyarakat Melayu/Islam terhadap isu-isu pendidikan (misalnya ibubapa Melayu/Islam semakin menampakkan minat dan keperihatinan yang besar kepada pendidikan anak-anak mereka), dan terhadap isu-isu pekerjaan (kian ramai para pekerja Melayu/Islam yang kini lebih bersedia bertukar ke daerah-daerah pekerjaan yang baru dan meningkatkan ataupun meningkatkan semula kemahiran mereka).¹² Peralihan sikap ini disertakan pula dengan prestasi yang lebih baik yang dicapai pelajar-pelajar Melayu/Islam dalam peperiksaan-peperiksaan penting di sekolah-sekolah dan pusat-pusat

pengajian tinggi. Jika sepuluh tahun dahulu hanya 42.5 peratus murid-murid Melayu dari kumpulan (*cohort*) Darjah 1 yang sama berjaya meneruskan pengajian mereka di peringkat pos-Menengah, hari ini bilangan itu meningkat kepada 75 peratus. Di kalangan orang-orang Melayu yang berusia 23 tahun, 71 peratus mempunyai kelayakan pendidikan yang lebih tinggi daripada ibubapa masing-masing berbanding dengan 51 peratus sepuluh tahun lalu. Tahun lalu (2004) terdapat 8 graduan Melayu/Islam di universiti-universiti tempatan yang memperoleh Kepujian Kelas Pertama, satu rekod yang memberangsangkan.¹³ Pelajar-pelajar Melayu/Islam juga kian mempelbagaikan jurusan pengajian mereka daripada hanya di bidang-bidang tradisional seperti sastera dan kemanusiaan kepada bidang-bidang teknikal dan profesional. Hasil positif daripada semua usaha-usaha ini, seperti yang dibentangkan di atas, ialah peningkatan dalam bilangan orang-orang Melayu/Islam dalam bidang-bidang pekerjaan seperti profesional, teknikal dan pengurusan yang menawarkan pendapatan yang lebih lumayan.

Apakah natijah-natijah yang dapat dirumuskan?

Pertama, masyarakat Melayu/Islam telah sedia lama menyedari wujudnya ‘masalah Melayu’ dan menerima hakikat pencapaian rendah di bidang pendidikan sebagai satu hambatan besar (selain beberapa faktor lain) kepada kemajuan mereka. Penerimaan ini boleh dianggap satu kemenangan psikologi dalam berhadapan dengan realiti yang seterusnya telah mendorong mereka untuk mengambil langkah-langkah pemulihan.

Kedua, fokus di bidang pendidikan yang dibuat oleh NGO Melayu/Islam sejak tahun-tahun sebelum merdeka lagi telah menjadi satu faktor positif menyumbang kepada pembangunan masyarakat Melayu/Islam. Usaha di bidang pendidikan telahpun bermula sejak pembentukan Majlis Pelajaran Melayu (1955) sebagai reaksi kepada perlaksanaan ‘Dasar Orientasi’ (Orientation Policy) oleh pemerintahan Inggeris dalam sistem pendidikan sekolah, yang dilihat sebagai mengancam kedudukan bahasa Melayu. Ini diikuti dengan pembentukan LBKM (1965) dan kemudiannya Majlis Pusat Pertubuhan-Pertubuhan Budaya Melayu, MP (1969). Tekanan daripada ‘masalah Melayu’ yang semakin dirasakan ketika itu telah mendorong MP pada tahun 1971 menganjurkan Seminar Penyertaan Orang-Orang Melayu dalam Pembangunan Negara di mana isu-isu pendidikan, selain daripada isu-isu sosial, ekonomi dan pekerjaan telah dibahaskan.¹⁴ Tidak

dapat dinafikan bahawa usaha-usaha berpanjangan dan konsisten ini, yang didayausahakan NGO Melayu/Islam, telah membantu untuk terus menyemarakkan kesedaran masyarakat Melayu/Islam terhadap masalah-masalah yang mereka hadapi.

Ketiga, walaupun pembentukan YM berbeza daripada kesemua NGO Melayu/Islam yang lain, iaitu dari segi mendapat sokongan penuh pemerintah dan peruntukan kewangan yang tetap, hampir kesemua NGO tersebut boleh dikatakan datang dari kesedaran dan dayausaha sendiri masyarakat Melayu/Islam. Ini membuktikan sokongan kuat masyarakat Melayu/Islam kepada pendekatan bantudiri secara koléktif dalam menangani masalah bersama.

Keempat, pembentukan YM di awal 1980an mempunyai kesan jangka panjang yang signifikan dalam hubungan masyarakat Melayu/Islam dan pemerintah dalam menangani isu ‘masalah Melayu.’ Sokongan pemerintah kepada penubuhan YM dilihat sebagai petanda bermulanya komitmen pemerintah menerusi dasar yang lebih aktif membantu usaha-usaha peningkatan taraf pencapaian pendidikan anak-anak Melayu, berikutan dengan penerimaan secara terbuka oleh pemerintah bahawa ‘kesukaran pendidikan orang-orang Melayu’ adalah ‘satu masalah nasional.’ Sinergi di antara pemerintah dan masyarakat Melayu ini membantu menyegarkan usaha-usaha bantudiri yang dijalankan masyarakat selama itu yang walaupun terus berjalan tetapi lambat menampakkan hasil. Penyertaan ketara pihak pemerintah dalam YM, terutamanya melalui penyertaan ahli-ahli parlimen Melayu/Islam parti pemerintah dalam lembaga pengarah badan itu, bagaimanapun, telah dilihat oleh sebahagian pihak sebagai mengurangkan keberkesanan usaha memperderas kadar kemajuan yang boleh dilakukan. Atas sebab itu, para karyawan Melayu/Islam telah menganjurkan sebuah konvensyen membahaskan pendekatan yang didakwa boleh lebih berkesan dalam meningkatkan kemajuan masyarakat Melayu/Islam. Hasil daripada satu usul daripada konvensyen itu terbentuklah AMP yang menawarkan khidmat sebagai sebuah NGO, bebas daripada pemerintah.

Kelima, usaha-usaha kolektif dalam masyarakat Melayu/Islam yang dijalankan menerusi organisasi-organisasi bukan-pemerintah, atau NGO, telah semakin mendapat penyertaan yang aktif daripada golongan karyawan atau profesional yang secara terbuka menyatakan komitmen mereka sebagai satu kumpulan. Ini dapat dilihat menerusi penyertaan bilangan yang besar

golongan profesional ke dalam PERDAUS, atau lebih menonjol lagi pembentukan AMP yang didayausahakan oleh para karyawan itu sendiri. Ada dua pengertian besar dalam hal ini. Pertama, kemunculan lebih ramai ‘kumpulan orang-orang yang berbakat’ dalam masyarakat Melayu/Islam yang merupakan hasil daripada usaha panjang dan berterusan memajukan taraf pendidikan anak-anak Melayu/Islam. Kedua, dengan taraf pendidikan yang lebih tinggi serta pendedahan yang lebih meluas dalam hubungan dengan kumpulan orang-orang di luar masyarakat Melayu/Islam sendiri, kehadiran para karyawan ini telah membawa bersama ke dalam NGO-NGO yang mereka ceburi idea-idea baru yang lebih segar dan relevan dengan perkembangan semasa. Dengan latihan-latihan di pelbagai bidang pengurusan dan profesional yang mereka miliki, ‘orang-orang yang berbakat’ ini telah banyak membantu mengemas kinikan kecekapan pentadbiran dan orientasi pergerakan NGO-NGO yang sedia ada.

Keenam, kesan keseluruhan ialah kemajuan signifikan yang dicapai dalam bidang pendidikan seperti yang dihuraikan terdahulu serta timbulnya kesedaran yang lebih besar di kalangan ibubapa dan masyarakat terhadap pentingnya pendidikan. Kesedaran yang terakhir itu diterjemahkan dalam bentuk meningkatnya kepopularan kelas-kelas tajaka dan tadika, rancaknya program-program pembangunan keluarga dan bengkel-bengkel keibubapaan, serta program-program yang dapat membantu pelajar-pelajar mendapatkan keputusan-keputusan peperiksaan yang lebih baik.

Kertaskerja ini cuba membuktikan bahawa organisasi-organisasi bukan-pemerintah (NGO) Melayu/Islam di Singapura telah dan akan terus memainkan peranan dan memberikan sumbangan dalam pendidikan dan profesionalisme. Sejauh ini terdapat tanda-tanda yang jelas bahawa fokus di bidang pendidikan telah mula menampakkan hasil-hasil yang memberangsangkan. Ini membuktikan bahawa pembentukan NGO-NGO yang memberi tumpuan kepada memajukan taraf pendidikan masyarakat Melayu/Islam adalah berdasarkan premis yang betul, iaitu pengakuan adanya masalah utama yang perlu dihuraikan secara kolektif. Dasar berbilang kaum dan amalan meritokrasi, di sebalik beberapa kesan perlaksanaannya yang menggusarkan masyarakat Melayu/Islam,¹⁵ tidak dapat tidak telah menguatkan dorongan orang-orang Melayu untuk lebih berdikari dalam memajukan usaha-usaha mereka. Atas kesedaran inilah dapat dilihat penyertaan penuh daripada hampir semua pihak dalam masyarakat Melayu/Islam dalam usaha-usaha bercorak bantudiri dan semangat gotong-royong. Kemudian, penyertaan daripada ‘kumpulan

orang-orang berbakat' seperti golongan para karyawan, yang berupa hasil usaha berterusan masyarakat di bidang pendidikan, telah membantu menyegarkan dan merancakkan lagi usaha-usaha mana-mana NGO yang mereka ceburi. Faktor yang tidak kurang pentingnya ialah penerimaan gagasan kerjasama atau sinergi yang lebih aktif di antara kumpulan-kumpulan NGO dan pemerintah dalam menangani masalah yang sama. Sinergi ini telah membantu merobohkan 'tembok psikologi' dalam hubungan di antara pihak pemerintah dan masyarakat Melayu/Islam akibat adanya jurang persepsi di antara kedua belah pihak terutamanya akibat pergolakan yang berlaku di tahun-tahun awal Singapura mencapai kemerdekaannya. Kesan daripadanya ialah bertambahnya keyakinan diri masyarakat Melayu/Islam untuk melangkah lebih jauh ke arah memajukan kehidupan mereka.

Maarof Salleh
27 Julai 2005

NOTA:

¹ MUIS dibentuk sebagai sebuah badan berkanun dengan fungsi utamanya menasihat pemerintah Singapura mengenai ehwal Islam dan masyarakat Islam. Dua buah badan lagi turut dibentuk berikutnya dengan kelulusan AMLA, iaitu Mahkamah Syariah dan Pendaftar Pernikahan Orang-Orang Islam.

² Di antara contoh-contoh NGO yang dimaksudkan ialah Persekutuan Pemudi Islam Singapura (PPIS), Persatuan Taman Didikan Islam (Pertapis), Taman Bacaan, dan Persatuan Muhammadiyah. Semua NGO itu berdaftar dengan Pendaftar Persatuan-Persatuan.

³ ‘Rumah tumpangan’ biasanya dirujukkan kepada rumah-rumah kebajikan yang menempatkan warga tua yang tidak mempunyai keluarga, ataupun anak-anak yang bermasalah termasuk mereka yang dirujukkan oleh mahkamah juvana. ‘Rumah peralihan’ pula biasanya merupakan tempat tumpangan sementara bagi bekas penagih dadah sebelum mereka berasa selesa dan bersedia kembali ke pangkuhan keluarga masing-masing. Pemerintah telah menjadikan dasar memberikan urusan menyelenggarakan rumah-rumah tersebut kepada NGO dengan tujuan pihak NGO yang berkenaan boleh menggunakan unsur-unsur budaya dan agama sebagai satu penjagaan atau kaunseling. Perbelanjaan modal menyediakan tempat dan geran bagi kewangan mengurus penghuni rumah-rumah tersebut ditampung pihak pemerintah.

⁴ Lihat *Singapore Sample Household Survey, 1966* (Kementerian Pembangunan Negara dan Pusat Kajian Ekonomi, Universiti Singapura), mukasurat 24-25; 45. Lihat Ashfaq.

⁵ Konsep ‘bantudiri’ merujuk usaha bekerjasama dalam masyarakat Melayu/Islam, terutamanya dalam kerja-kerja sosial dan kebajikan, dengan menggunakan semangat gotong-royong dan bertujuan untuk berdikari. Teras konsep ini ialah mengelakkan untuk terlalu bergantung kepada bantuan pemerintah.

⁶ Butiran daripada laporan yang diberikan YM kepada penulis.

⁷ Butiran ini boleh diperolehi daripada Buku Cenderamata Ulangtahun ke-40 LBKM pada 7 Mei, 2005.

⁸ Ibid.

⁹ Ibid.

¹⁰ Skim ini membenarkan para pekerja Melayu/Islam membuat sumbangan minimum kepada MUIS (bagi dana pembinaan masjid-masjid baru) dan YM (dana pendidikan) melalui potongan bulanan secara sukarela daripada simpanan wang caruman pekerja masing-masing. Skim ini mula diperkenalkan pada tahun 1995 melalui pindaan AMLA yang memberi kuasa kepada kedua-dua Lembaga Dana Caruman Pekerja (*Central Provident Fund Board*, atau CPF) dan MUIS menyelenggarakannya, dengan CPF menyediakan kemudahan membuat potongan sumbangan dan MUIS mentadbir dana yang terkumpul. Tujuan permulaan skim ini ialah mengumpul dana bagi pembinaan masjid-masjid baru. Kemudian, apabila YM ditubuhkan, pemerintah telah mengizinkan kemudahan itu dilanjutkan untuk tujuan membantu projek-projek pendidikan YM.

¹¹ RIMA ialah singkatan kepada *Centre for Research on Islamic and Malay Affairs* dan merupakan sebuah anak syarikat atau subsidiari AMP.

¹² Butiran ini didapatkan daripada beberapa ucapan Menteri Bertanggungjawab bagi Ehwal Masyarakat Islam yang diketengahkan semula oleh penulis dalam Seminar di AMP.

¹³ Ibid.

¹⁴ Dalam seminar itu kertaskerja-kertaskerja telah turut dibentangkan oleh ahli-ahli akademik dan karyawan bukan Melayu/Islam. Seminar itu juga menekankan bahawa beberapa masalah yang sering disebut sebagai ‘masalah Melayu’ perlu dilihat pada perspektif nasional atau sebagai sebahagian ‘masalah nasional’.

¹⁵ Contoh yang kerap dikemukakan ialah ‘layanan khas’ yang diberikan kepada kumpulan etnik Cina menerusi ‘Kempen Bercakap Mandarin’ dan penubuhan ‘sekolah-sekolah SAP’ yang menyediakan khidmat istimewa kepada beberapa sekolah yang asalnya daripada aliran bahasa Cina dengan tujuan membangunkan sekumpulan ‘elit bahasa Cina’. Penutupan kemasukan orang-orang Melayu ke dalam beberapa jawatan dan unit-unit tertentu dalam tentera telah juga menjadi punca kegusaran masyarakat Melayu/Islam. Semua contoh amalan-amalan itu dilihat sebagai bertentangan dengan dasar berbilang kaum dan amalan meritokrasi yang dianjurkan pemerintah.

BIBLIOGRAFI:

- Anderson, Benedict (1983) *Imagined Communities: Reflections on the Origins and Spread of Nationalism*, London: Verso.
- Benjamin, G. (1976) "The Cultural Logic of Singapore's Multiculturalism" in Riaz Hassan (ed.) *Singapore: Society in Transition*, Kuala Lumpur: Oxford University Press.
- Coleman, James and Karbo, Harold (2002) *Social Problems*, New Jersey: Prentice Hall.
- Hill, Michael and Lian, K.F. (1996) *The Politics of Nation-Building and Citizenship in Singapore*, London: Routledge.
- Lai, A.E. (1995) *Meanings of Ethnicity: a Case Study of Ethnicity and Ethnic Relations*, Kuala Lumpur: Oxford University Press.
- Lee, W. (2001) "The Poor in Singapore: Issues and Options", in *Journal of Contemporary Asia*, Vol 31(1): 57-70.
- Liefer, Michael (2000) *Singapore's Foreign Policy: Coping with Vulnerability*, London: Routledge.
- Rahim, Lily Z. (1998) *The Singapore Dilemma: the Political and Educational Marginality of the Malay Community*, Kuala Lumpur: Oxford University Press.
- Sharom Ahmat & James Wong (eds.) (1971) *Malay Participation in the National Development of Singapore*, Singapore: Eurasia Press.

Rujukan-rujukan yang lain:

- AMP (1990) *Forging A Vision: Prospects, Challenges and Directions of Malays/Muslims in 21st Century*.
- (2000) *Vision 2010: Setting the Community Agenda in 21st Century Singapore*.
- Asfaq Hussein (1970) "The Post-Separation Effect on the Malays and their Response," *Journal of the Historical Society*, Jul 1970: 67-72.
- Maarof Salleh (2005) "Malay Muslim Progress: A Personal Perspective" a paper presented at the AMP Seminar on 'Emerging Trends in the Muslim Community: A Socio-economic Perspective' 16 Apr, 2005.
- Laporan Tahunan Yayasan Mendaki, beberapa edisi.

Maklumat lanjut empat NGO yang disentuh dalam kertaskerja ini boleh didapatkan daripada lelaman web masing-masing:

Lembaga Biasiswa Kenangan Maulud (LBKM): www.bursary.org

PERDAUS: www.perdaus.org.sg

Yayasan Mendaki YM): www.mendaki.org.sg

Angkatan Karyawan Islam (AMP): www.amp.org.sg